

Universitäts- und Landesbibliothek Bonn

... tractatum de instructione seu directione simplicium confessorum

Antoninus <Florentinus>

[Löwen], 1487

Sequitur secunda pars huius tractat[us] que tractat de uiciis capitalib[us]
[et] spe[cie]b[us] [et] filiab[us] eo[rum]

urn:nbn:de:hbz:5:1-38672

tantum. non tenetur quis ad restitutionem. nisi opus fuerit secutum. Nota etiam qd cum quis in quantum/ cunq; minimo onere damnificat proximum. p quēcunq; etiam modum. si habeat propositum etiam in multo damnificandi si posset. peccat mortaliter. Unde el/ mētes ⁊ uēdētes quādocūq; parati sunt decipere proximum ī multo si possent commodē mortaliter peccāt licq; actu ī modico decipiūt.

Sequitur secunda pars huius tractat⁹ que tractat de uiciis capitalib⁹ ⁊ spēb⁹ ⁊ filiab⁹ eoz.

Et pri⁹ de superbia.

Ca.

.xxiii.

Superbia secundum Gregorium est mal/ ter omnium capitalium uiciorū. ⁊ ē uici/ um multum subtile ⁊ difficile ad cognos/ cendum ⁊ consistit in appetitu inordina/ to proprie excellentie. Et habet quatu/ or species siue modos. de quibus potes iterrogare. p/ ut uidetur expedire. si tamen penitens intelligat. Pri/ ma species. Si uidelicet bona que habuit naturalia ē/ spiritalia aut tēporalia sibi attribuit ⁊ non a deo ea/ dē recepisse recognouit. **S**ecūda species. Si bona ip/ sa a deo recepisse recognoscens p/ncipaliter. estimat ta/ mē se ea meritis propriis recepisse. ut propter suā in/ dustriā uel īgeniū aut prudentiā uel propter suā ieiū/ nia uel orationes ⁊ huiusmodi. **T**ercia. ut si ea bona/ que non habuit reputauit se habere. scilicet cū estimat/ se habere multum humilitatis. caritatis. patientie. sa/ piētie. ⁊ prudentie ⁊c. **Q**uarta si rputauit se meliorē

ceteris aliis cōtempnēs eos siue despiciēs. ¶ In qua-
libet harum specierum potest esse mortale uel ueniale
sū q̄ rōne cōsentit uel non.

¶ De presumptiōe.

Si fuit presumptuosus. ponendo se ad faciēdu
¶ Et dicendū que sunt supra uires suas. uel nō perti-
nēt ad cōditionem suam uel in spiritualib⁹ uel etiam
in temporalibus. ut puta secularibus iudicando clerici-
cum uel eos qui nō sunt sibi subditi. uel de his in qui-
bus non habet potestātē. quia peccauit mortaliter.

¶ Si posuit se ad faciendū ea exercitia ad que nō erat
aptus. unde potest uenire periculum spirituale uel tē-
porale alteri. ut si medicus ignarus posuit se ad medi-
candum. ¶ Aduocat⁹ ignarus ad aduocandum. Confes-
sor ignarus ad audiendas confessiones. ¶ huiusmodi
quia peccauit mortaliter. Secus autem si cōpetēter de
illa arte erat peritus. non tamen excellēs. ¶ Si presu-
mens de sanctitate sua uel de uirtute exposuit se peri-
culo peccatorum ut uadens ad loca inhonestā uel fre-
quentans conuersationē cum mulieribus specialiter le-
uibus. ¶ et alia huiusmodi. ubi de facili potest labi in morta-
le. ¶ Si nimis presumens de se. non preuidet de neces-
sitatib⁹ uel periculis occurrentibus spiritualib⁹ ¶ et cor-
poralibus expectans effectum miraculosum a deo. ut
q̄ sanat infirmum sine medicinis. uel ministrat ei cib⁹
sine labore. quia mortale est. et dicitur temptare deū.
¶ Similiter si sit predicator sine studiū prouidentia. uel
doctor aut cōsul. respondendo uel cōsulēdo iprouise.

¶ De ingratitude.

In
ta
ubi bon
Est tan
cipiens
tat reg
te milip
iniuriac
mixtum
mortale
gularice
uit 2c.
si illi ben

Olic
¶ tempo
libus sta
lib⁹. au
um uim
tur uerbo
dientie u
pemis gr
ter pecca
factis tra
quia tun
obediunt
tatum est
debita re

Ingratitudo que reperitur in omni peccato mortali. est sicut circumstantia aggrauans ipsius. quia ubi homo semper debuit seruire deo. eum offendit. Est tamen unum speciale peccatum in quantum scz recipiens beneficia a deo uel ab homine. non ea recogitat regratiari ⁊ reconpensare. uel quod peius est. i me te uilipendit beneficia recepta. uel murmurat de eis. ⁊ iniuriatur benefactori. Communiter tamen reperitur mixtum cum aliquo alio genere peccati. quandoq; est mortale. ⁊ quandoq; ueniale. ¶ Interroget ergo sin / gulariter si recogitauit. si regratiatus est. si reconpensa uit ⁊c. Item si ea uilipendit. si murmurauit de illis. uel si illi benefactori iniuriatus est.

¶ De iobediētia.

Obedientia etia; interrogandum est. Si uidelicet nō obediuit superiorib; suis spiritalibus ⁊ temporalib; legibus canonicis uel ciuilibus. rōnabilibus statutis. aut statutis sinodalibus aut prouincialib; aut etiam ordinationibus superiorum habentium uim precepti uel uim precipiēdi. ut quādo mādata uerbo aut scripto. hoc uel illd seruari i uirtute obedientie uel sub pena excommunicationis. uel sub aliis penis grauib; ⁊ hmoi equipollentib; quia mortali ter peccauit. In aliis autē ordinationibus simpliciter factis trāsgrediendo. est ueniale. nisi fiat ex contēptu quia tunc esset mortale quantūcūq; leuib; ¶ Si nō obediuit dominicis preceptis. de quibus supra tractatum est. uel proprie conscientie. ¶ Si non prebuit debitā reuerentiam maiorib; suis ⁊ dominis spiritalibus

libus et temporalibus. ¶ Si obediuit alicui superiori
in illicitis. quod uterque peccauit.

¶ De scismate.

Scisma committitur cum quis recedit ab obedientia
a sancte Romane ecclesie. sumens sibi aliud caput
uel sequens alium papam quam canonice electum. nisi es-
sent duo electi. quorum quilibet haberet a suis sequaci-
bus pro papa. et nesciret clare quis eorum canonice esset
electus. quia in hoc casu uidentur excusari populi. si tamen
non sunt pertinaces. sed parati semper obedire illi ad
herere. quem scirent esse uerum papam. quod alias morta-
liter peccarent. ¶ Si quis innititur ordinationibus
factis a scismaticis. quia est excommunicatus. extra de
sen. ex. ca. primo.

¶ De infidelitate.

De infidelitate iudeorum uel paganorum uel he-
reticorum. quorum quodlibet est grauissimum peccatum
ducens ad damnationem non oportet hic dicere. In-
ter hos solum heretici sunt excommunicati. Et cum il-
lis precipue iudeis non debet haberi nimis domesti-
ca conuersatio. et precipue ydeote. Notes tamen iter
rogare prout uidetur. si habuit aliquod dubium in
his que sunt fidei. ut de sacramento altaris. et huiusmodi. et
si de hoc habet displicentiam. non curandum. Si autem
uoluntarie et sponte dubitat esset mortale. ¶ Hereticus
quilibet est excommunicatus et non potest absolui citra se-
dem apostolicam. ut patet in processu. ¶ Item credens
receptor. uel fautor hereticorum. similiter est excom-
municatus ut extra de hereticis.

¶ De ambitione.

De
ta
in prela
siderauit
delibera
tempora
nitatem
culare a
uel crim
me si del
¶ Si q
te. qd ibi
casibus

De
ga
sacra. ue
ros. aut
tes. aut
mortali
tendens
tabilem
sensu ue
taliter p
lum ex
¶ Si
an
dicauit
ad indu
iudican

De ambitione que procedit ex superbia et importat inordinatum appetitum honoris. quod multum reperitur in prelatibus et domibus etiam interrogandum est. ut scilicet. Si desiderauit aliquam dignitatem vel beneficium curatum. ratione deliberata. principaliter propter honorem vel utilitatem temporalem. peccauit mortaliter. Si desiderauit dignitatem vel officium aut beneficium ecclesiasticum vel secularare ad quod est indignus et ineptus. ut quia ignarus vel criminofus et homini. quod peccauit mortaliter. maxime si desiderauit homini etiam faciendo contra precepta. Si quesuit honorem de quacunque re ita inordinate. quod ibi constituerit finem. mortale est. In aliis tamen casibus ueniale.

De derisione.

De derisione que aliquando procedit ex superbia etiam interrogandum est. si uidelicet derisit sacramenta. aut uerba sacra. uel alia diuina. uilipendens ea. aut sanctos uiros. aut prelatos. aut personas religiosas. aut parentes. aut uolentes deo seruire. ut sic retraheret eos. quia mortaliter peccauit. Si studiose derisit aliquem intendens. ex hoc iniuriam eis et uilificationem. uel notabilem perturbationem. eius uel derisit defectuosos sensu uel corpore. ut eos faceret perturbari. quia mortaliter peccauit. Secus si ex leuitate et causa ioci. et si nihil ex hoc perturbauit. **De iudicio temerario.**

Si uidelicet facta alterius que dubia sunt quo animo fieri. aut in mala parte interpretatur est. Si deliberate iudicauit alium de peccato mortali sine signis sufficientibus ad indicandum malitiam illius. quod mortaliter peccauit. Si iudicauit de ueniali deliberate. uenialiter peccauit. **Item etiam**

si iudicauit de mortali. s; non deliberato animo.

De curiositate.

Si fuit curiosus circa conditionem intellectuam
ut querendo scire que sunt supra capacitatez su-
am. ut de trinitate. de predestinatione. et similia. vel que-
rendo scire pax utilia. et dimittendo multum utilia. et
magis necessaria. ut querendo scientiam aut aliquid
scire solum ad sciendum. non autem ad hoc ut deum ex
illo cognoscat. uel ad aliam utilitatem. quia peccatum
est. et quandoque mortale et quandoque ueniale. uel que-
rendo scire aut scientiam ab illis a quibus non debet
querere. ut a demonibus uel per sortes quia mortaliter
peccauit. **S**i quesuit scire mala et uana ut catilinas
incantationes. aut filia. **S**i fuit curiosus circa usum
sensuum s; uel aspiciendo. uel audiendo. uel orando
uel gustando uel tangendo. aliqua sine necessitate uel
utilitate. sed sola delectatione sentiendi. sine tamen a-
liqua deformitate. quia peccatum est. et communiter ueni-
ale. Si uero cum deformitate. potest esse mortale. **S**i
iuit ad uidendum spectacula mundana et officiosa. ut
torneamenta. bastiludia. seu ad uidendum currere pro
brauiis. et hominibus. **N**am si in huiusmodi est periculum
mortis spiritualis uel corporalis. ut quando sunt spec-
tacula representatiua turpitudinis. uel cum in illis potest
recipere lesionem aliquam notabilem corporis. mor-
tale est. et multo magis in exercente huiusmodi specta-
cula. uel prebente occasionem ad ea. alias esse ueniale
nisi propter hominibus aliquis ita delectaretur. quod minus eis a de-
o auerteretur. Ita uidelicet quod esset paratus transgredi precep-

ta dei
intelligi
per hunc

Omnis
nate in
Et si in
que de
morta
eum deci
tualib
intend
dum c
sit occa
est ueni
lauda
tes. uel
tione f
ueniale

Omnis
ordina
placere
propter
tunc incu
minum
runt sibi
a scola
regimini

ta dei et ecclesie ut illa aspiceret aut faceret. Et hoc idē
intellige de quocunq; peccato. qđ ex se est ueniale. qz
per hūc modū pōt effici mortale.

De adulatione.

Adulatione que cōmuniter ē scandalisatīa. et cō
sistit in hoc qđ quis uerbis uel factis suis inordi
nate intendit placere aliis. ad beniuolentiam capiendā
Et si in malo adulatus est criminali. puta laudās ali
quē de uindicta facta uel de turpitudine et hūmōi quia
mortale est. **S**i adulatur uel laudat aliquē itendēs
eū decipere. et precipue notabiliter in aliquo in spiri /
tualib9 temporalib9 est mortale. Sec9 si aliqd iustū
intendit ab eo habere uel quid parū recipe per mo /
dum doni. Si nimis laudat aliquē. ex quo ille sump
sit occasionem superbie uel inanis glorie. communiter
est ueniale. potest tamen aliquādo eē mortale. **S**i ac
laudat aliquem ad magis excitandū illum ad uirtu /
tes. uel ad cōfortandū cum in tribulatione et tempta
tione fuerit. obseruatis tamen debitis circumstantiis ē
ueniale.

De inani gloria.

Inani glā qđ pcedit ex superbia. et importat in
ordinatum appetitū laudis humane. seu iordinatā cō
placētīā ei9 cui offert et cui fit qalid opis. pīcipaliter
ppter laudem ppiā. amittitur meritum eius. et pecca
tū incurrit. Et ergo interrogandum est sūm statum ho
minum de diuersis materiis in quibus homines que /
runt sibi laudem. ut a doctore. de scientia et doctrina
a scolariis. de ingenio et disputatione. a rectore de
regimine. a muliere de ornatu et pulcritudine. et

huiusmodi. ¶ Si opera sua in genere bona ut ieiunia
elemosine ⁊ hmoi. quasi omnia ad laudem humanam
fecit. mortale uidetur. cum ibi constituit finem suum. Si ta-
men pura intentione ⁊ iuste fecit opera bona. ⁊ audi-
ens se inde laudari sumpsit complacentiam de laude sua
uidetur ueniale. ¶ Si quesunt laudem ⁊ gloriam de opo-
re peccati mortali. mortali peccauit. ⁊ hoc si secundum rationem
deliberatam hoc egit. Secus si secundum motum sensualitatis
uel etiam si de aliquo ueniali gloriatur. ¶ Si ita inor-
dinate appetit laudem ⁊ gloriam de aliquo opere quod prop-
ter eam consequendam paratus est facere contra aliquod
preceptorum dei. peccat mortaliter. ¶ Si gloriatur
de fortitudine. aut pulcritudine. aut sanitate corporis
aut de memoria. aut intellectu prestanti. aut de spiri-
tualitate. aut de gratia spirituali. uel de parentela ⁊ sa-
guinis nobilitate. aut de potentia. uel domino seu pro-
peritate. de scientia. de diuitiis. de eloquentia. de arti-
bus. de cantu. ⁊ ceteris hmoi. aut gloriatur de uisita-
tione ciuium. uel de reuerentia sibi facta. aut de sequela
famulorum ⁊ ceteris multis hmoi.

De immodestia uiroz.
¶ Immodestia. ⁊ prius uiroz in ornatu qui procedit
ut frequenter ex iam gloria. posset tamen ex aliis cau-
sis procedere. Unde interrogandum est si unquam uestitus
sit habitu religiosorum in despectum eorum. ⁊ in ludis
uani ⁊ in honestis. quia si hoc fecisset graniter esset pu-
niendus. ar. circa capitulum de epi. audi. l. minime
¶ Si ex lasciuia ⁊ uanitate usus est ueste muliebri. quod grauiter
peccauit. Si ad ostentationem ⁊ ianem gloriam superfluum

habuit ornatum et superfluum apparatus in uestibus
videlicet si uestitus est bisso uel purpura cum ad hoc
non sit autorisatus. uel ueste racamata aut picturata
falcombus aut radiis. et huiusmodi. uel si circa uestes opo/
fitas apposuit nimiam sollicitudinem. et si de his sup/
biuit et gloriatus est. mortale est. si tam inordinata de/
lectationem habuit ex his ad laudem et gloriam ina/
nem. quod non curauit transgredi mandata dei et ecclesie. Et
militer si dicto modo usus est uestibus diuisatis. id est diuer/
sis coloribus confutis uel trappatis. ¶ Si talibus uesti/
bus et superfluis ornatibus usus est ad inducendum muli/
eres ad sui concupiscentiam. extra tamen matrimonium
quia mortale est. et dico extra matrimonium quia ux/
or potest se ornare ut marito suo placeat. et contra ma/
ritum ut uxori absque peccato. honesto tamen modo fie/
ri debet ille ornatu. ¶ Si coram mulieribus stetit aut
incessit inboneste uestitus. demonstrando femoralia
et alia inbonesta incitantia ad libidinem. ¶ Si nouaz
inuenit portaturam in uestibus ex lasciuia et uanitate.
¶ Si radi fecit barbam sepius causa lasciuie et uani/
tatis. ¶ Si ad ostentationem et inanem gloriam uel su/
perbiam habuit superfluum ornatum et apparatus in
equis. sellis. frenis. aut utensilibus domus. ut cithis
lectis et aliis rebus et suppellectilibus ornatis. aut si al/
lis ornamentis usus est propter honestam consuetudinem et decen/
tem sibi et sibi similem. uel si ad huiusmodi inanem glo/
riam domum uel cameram depingi fecit stellis uel ro/
tis aut aliis uariis et mundanis historiis. et inbonestis
picturis. et huiusmodi. quod mortale uidetur.

¶ De imodestia mulierum.

De ornatu superfluo et inhonesto etiam interrogā
de sunt mulieres scz de ornatu fucorum. capellat
ture. gemmaz. preciosaz. uestium. et de foderaturis et
caudis earum. et planellis nimis altis. et picturis qui
bus ut frequenter utuntur mulieres ytalice. et coronis.
aut balsis capicum. et huiusmodi. in quibus aliquādo
est mortale. et aliquando ueniale. ¶ Si usa est fucis et
aliis ornatibus ad ostentationem et inanem gloriā suā
et de huiusmodi. superbiuit ut gloriata est. qz mortale
est si tam imoderatam delectationem habuit ad lau
dem et gloriam illam. qz non curauit transgredi man
data dei et ecclesie. ¶ Si usa est fucis et aliis ornatibz
ad inducendum uiros ad sui concupiscentiā extra ma
trimonium. quia est mortale indubitanter. ¶ Si ob la
sciuam uel ad placendum aspectibus uiroꝝ. aut ad
contemptum. depillauit collum aut supercilia aut bar
bam uel frontem quia mortale est. nisi id faceret ad ui
tandam nimiam deformitatem. ut non despiciatur a
suo legitimo uiro. ¶ Si adhibuit nimiam diligentiam
et studium et tempꝝ ad ornanduz se. uel si fecit excessuz
in portatura uestium ultra suum statum uel condicio
nem. uel non secundum morem patrie. uel nsa est uesti
bus nimis mollibus et delicatis. quia peccatuz est. Et
si inordinate delectatur in huiusmodi. ita qz etiaꝝ si sci
ret homines ex huiusmodi sui ornatu scandalizari. id
est trahi ad sui concupiscentiam. nō curaret de ruina
proximi qz mortale ē. Si ex lasciuia et uacitate mulier ē u
sa ueste uirili. mortale uidet. Si mulier se colorauit et
aliō figmētū adhibuit ad apparētē pulcritudinē. si sic

prop
cupisc
pitud
tate a
tare co
dum u
ta uel
est fuc
pctm
cessus
ne ali
care
one et
taur.
bus.

Segit a
ibi fin
cum
per b
uel u
pisci
aut b
spiri
simul
elem
fiat.
simul

propter lasciuiam uel ad trahendum alios ad sui concupiscentiam. quia mortale est. Si tamen aliquam turpitudinem aut maculam. aliquam et homini ex infirmitate aliqua uel alia causa superueniente delere uel occultare conaretur. non esset peccatum. Si ad complacendum uiro suo uel ad reperiendum uirum si est innupta. uel ne despiciatur ab aliis. uel ex aliqua leuitate usa est fucis uel aliis ornamentis superfluis. non est de se peccatum mortale. sed potius ueniale. nisi sit notabilis excessus in homini quod possit iudicari de occasione data ruine aliorum. et non accepta. quod tamen difficile est iudicare. Si choream duxit aut chorisauit. et qua intentione et cum quibus. et quo loco et tempore. et si cantilenas cantauit. et precipue turpes. et qua intentione. et coram quibus.

De ypocrisi.

Si simulauit sanctitatem habere per ieiunium. orationem. et huiusmodi cum malus esset. uel si hoc egit ad consequendam laudem humanam. constituens sibi finem. quia mortale est alias ueniale. nisi aliud ut cum adiungatur. Si simulauit sanctitate. intendens per hoc aliquid facere. quod sit contra honorem dei uel utilitatem proximi. ut uidelicet ex hoc posset adipisci licet indignus. aliquam dignitatem uel officium aut beneficium. uel ut ex hoc decipere possit proximum spiritaliter uel temporaliter. quod mortale est. Si simulauit sanctitatem cum esset malus. ut darentur ei elemosine. sicut sancto uiro. uel procuratoribus ecclesiarum. ut cerrataniis. et similibus. quod mortaliter peccauit. Si simulauit maiorem sanctitatem quam habuit. et occultauit aliquem

defectum suum. et hoc ad edificationem proximorum
non est peccatum uel leue ueniale. Si tamen hoc facit
ob aliqualem uanitatem uel uanā gloriam ueniale est.
¶ Si laudauit seipsum de aliquo opere peccati. qui
a mortale est.

¶ De iactantia.

Si laudauit seipsum de aliquo peccato mortali.
mortaliter peccauit. **¶** Si de ueniali. uenialiter
quantum ē de se. **¶** Si iactauit se de aliquo opere bo
no s. de uirtute. sciētia. industria. uel diuitiis aut po
tentis. et hmoi ex superbia et uani gloria. mortale ē. uel
ueniale s. m radicē ipsius superbie uel ianis glorie un
de processit. Si laudauit se otemnendo alios. ut pha
riseus publicanum mortale uidet. si autē ex aliq leui
tate l. utilitate osequēda. ueniale l. nullū ē. Si se lauda
uit mendaciter de malo. uel bono qd nō fecit. uel de eo
qd non habuit. uel qd non fuit propter superbiam et in
anem gloriā. potest esse mortale. uel ueniale. **¶** Si ui
lificat se uerbis uel factis pl. q. sentiat i seipso in mē
te. dicens aliqua mala de seipso que i se nō recognos
cit. cōiter ueniale ē. et dicit yroma.

¶ De contentiōe.

Si oēdit aduersus aliquē sciēter cōtra ueritatē in
rebus alicuius importācie. mortale ē. Secus si i re
bus paruis et iaduertenter. **¶** Si oēdit p. ueritate et
nimis iordinate. cōmuniter ē ueniale. poss. tamē cāca
tē iordinatio. q. rōne scādali osequētis eēt mortale.

¶ De discordia.

Si habens tractare aliqua que sunt ad dei

prelacione ⁊ dignitate. Si officialis de digniori ⁊ me-
liori officio. Si doctor de maiori scientia uel concur-
su. Si scolaris de acutiore ingenio alterius. Si curial
de maiori acceptatione coram domino. Si mercator
de maiori credito. Si nobilis de maiori honore ⁊ re-
putatione. Si spiritualis de maiori deuotione uel fa-
ma. Si uicinus de maiori ornatu uel pulcritudine. aut
de marito uel filiis. ⁊ hmoi. Si artifex de artificijs ⁊
de maiori lucro ⁊ sic de alijs qz totum ē inuidia ⁊ pec-
catum mortale. Si tamen quis dolet de bonis proxi-
mi non ex eo qd ille ea habeat sed de defectu suo. q. s.
ipse eis caret. est tamen contentus proximum illa ha-
bere non est inuidia. Similiter etiam si dolet de bono
iuncti ex hoc solum quia timet sibi ex hoc nocumētū
uenire non proprie p̄tinet ad inuidiam.

De odio.

Odium est filia procedens ex inuidia. Unde iter-
rogandum est si habuit odium ad deum qz fla-
gellauit eum infirmitate uel penuria. aut aliquo simi-
li. uel quia impediuit eius mala desideria. uel propter
aliam causam quia mortale est. Si habuit odium
ad proximum. desiderans malum eius. siue spirituale
siue temporale. uel gaudēs de malo illius. ⁊ si est malū
notabile qd ipse appetit ratione deliberata. mortale
est. siue malum sit in persona. uel in fama uel in sub-
stantia uel alio modo. Pecus autem si non consentit ratio
uel si quid non multum damnosum malum appetat.
Si doluit ex eo qd inimicus eius nō sustinet aduersa
⁊ prospera eius semp iudic. Si at desiderauit malum

honorem ⁊ proximi utilitatem. discordiam habuit et
fecit. eo quia male afficitur ad eos cum quibus trac-
tauit. uel ut ostendat eis se nō minus scire. sed tantum
quantum ipsi. quia mortale est. Secus autem si idcirco
discordat. quia uidetur sibi magis secundum deum et
rationem. quod ipse intendit q̄ q̄ alii. Et tunc nō est
peccatum uel leue. nisi tamen eēt nimis p̄tinax.

De pertinacia.

Si fuit nimis p̄tinax ī sententiis suis. dis. repās
a cōmuni iudicio ceteroz. cōmuniter ē ueniale. ni-
si eēt periculosum ⁊ inductiuū erroris. **E**t si excusauit
uel defendit peccatum cōmissum ut tanq̄ benefactum
⁊ si scienter. q̄ mortale est.

De singularitate siue presumptione nouitatum

Si fecit singularitates in conuersatione uite uel ī
uestibus uel in cerimonis uel aliis inuentionib⁹
peccatum est. Et si adinuenit aliquam malam cōsuetu-
dinem. omnia mala exinde sequētia ei īputant.

**De secundo peccato mortali ⁊ speciebus ⁊ filiabus
eius.**

Ca. xxiiii.

Omnis inuidia que ē secundum peccatum mortale
⁊ est tristitia de alieno bono in quantum ē di-
minutiuum proprie excellentie. ⁊ si fit cum cō-
sensu rationis. mortale est. nisi esset de aliquare parua
Sicut puer inuidet alteri puero. q̄ plures hab⁹ fruc-
tus. ⁊ huiusmodi. sed si fit s̄m motum sensualitatis et
cum displicentia rationis. est ueniale uel nullum. etiā
de re rationabili. Est ergo interrogandus penitēs s̄m
statū suū de b̄mōi. s. Si prelat⁹ alteri iudicet de maiori

alteri. p
ter hoc
Item in
layci or
quod ta
diū quo
peccatu
ens reu
ad illu
taliter.
dium in
nota q̄
am de b
aut aliis

De
ma
neor. de
studiose
tale est. u
econtra.
o inter a
quia inc
esse rōne
ciam u
us decip
Si u
det
to animo

alteri. puta infirmitatem in bonum ei9. ut bon9 prop-
ter hoc efficiatur. uel ne aliis noceat. non est odium.

Item interrogandum est hic 7 inuestigandū caute. nam
layci omnem displicentiam solent appellare odium.
quod tamen non est. nisi modo iam dicto. Item o-
diū quod habent contra unum. reputant tantum unū
peccatum. Sed nota q̄ sicut in aliis. sic 7 in illo. quoti-
ens reuocādo iniuriam mente. de nouo odiū habuit
ad illum cum consensu rationis. toties peccauit mor-
taliter. 7 ideo interrogandum est de tempore in quo o-
dium in eo perseverauit. 7 quō frequenter odiuit. 7
nota q̄ non oportet. ymo non debet illi petere ueni-
am de hmoi odio mentali. nisi illuz offendisset uerbis
aut aliis modis ab extra. q̄ tunc tenet ueniā petere.

De susurratiōe.

De susurratiōe que ē ponere dissensionē propter
malam intencionem inter amicos uel consangui-
neos. de uno dicens mala alteri. 7 econtra. uel referēs
studiose que possunt odiū causare. 7 hmoi. quia mor-
tale est. ut frequenter solet facere nur9 contra socrum 7
econtra. Si tamen dixit aliqua unde orta est dissenti-
o inter amicos uel cōsanguineos. non hoc intēdēs. s3
quia incaute locutus est. de se non est mortale. s3 pōt
esse rōne scandali. Si quis tamen intendit malam ami-
ciciam uel conuersationem alicuius cum aliquo. ne ali-
us decipiatur. congruis modis ipedire non ē malum.

De exultatiōe ī aduersis proximi.

Si uidens damna et mala fieri hīs quibus īui-
det. uel ad quos odium habet. letatur delibera-
to animo de malo illorum. est mortale. Secus si non

deliberato animo letat. aut de malo inimici non iqt
cum malum est. sed inquantū non poterit ei nocere. po
test eē sine peccato

De tristitia in prosperis pximi.

Tristitia in prosperis proximi differt ab inuidi
a in hoc. quia inuidia tristat de bono proximi.
et propter hoc cogitat et desiderat quō mala habeat.
Sed contingit sepe qd non patit ille damna que ei ap
petit. sed magis prospera ei contingunt. et de hoc apli
us tristatur. et est mortale si tamen fit cū consensu rōis
De detractōne etiam filia inuidie habes supra i. c.
de viii. pcepto.

De tercio pētō mortali. s. ira et spēs eius et filiabus
eius.

Ca.

.xxv.

Ira est appetitus uindictē. et uicium capitale.
qd frequenter ministrat cum odio. unde inter
rogandum est de ea ut sequitur. Si uidelicet
propter aliquem defectum in se uel in alterum cōmis
sum desiderauit uindictam seu punitionē alicuius. quō
cunq. uel a se. uel a deo. uel ab alio solum intendens
satisfacere animo suo irato. mortale est. et hoc quādo
intendit istam punitionē absq. ordine rationis et eti
am si notabile malum intendat cū consensu rationis.
quia alias ueniale esset ut est ira patris familias in gu
bernanda familia sua. nisi tamen illa fieret modo pre
scripto. Si iratus contra seipsum propter aliquē del
fectum turbat contra se. quia ueniale est. Si iratus
tra deū ppter aliqd flagellū murmurat corde l ore il
patiēter ferēs. qz pōt eē mortale et ueniale sū mōm ipa
tiētie.

De indignatione.

Si indignatus est contra aliquē nō uolēs eū uidere
p̄ audire. reputans idignū. quod illi displicuit. cū
potius deberet sibi seruire. qđ ueīale ē cōmuniter. Et si
propter hoc retinet sibi loquelam. ⁊ per alia signa of
tendit sibi displicētiā que auferenda sunt ad tollen /
dū scādālū proximoꝝ ⁊ opinionē odii. ¶ Si petenti
ueniā ⁊ parato satisfacere de iūria. nō dimittit p̄ reco
aliat. qz mortale ē.

¶ De timore mētis.

Si recogitauit diuersas uias ⁊ modos ad iudicā
dū se de iūria ⁊ his iplenit mentē cum cogitati /
onibus altricatiuis. quia secundū processumpotest es
se mortale ⁊ ueīale.

¶ De clamore.

Si ex ira clamanit contra aliquē iordiate ⁊ ofuse et
furiose loquēdo. ueīale ē cōmuniter. Si tñ exp̄s /
saz sibi dixerit iūriā. p̄pti quā scādālisari possz. mor
tale eēt.

¶ De cōtumelia.

Si dixit alteri uerba iniuriosa iportātia uicia uł
obprobria animo iniuriādi. ut uocādo aliquēz
furē aut proditorem. uel alias inhonestā personaz. uł
dicendo hmōi mala uel alia de parentibus suis. quia
mortale est. Si dixit uerba obprobriosa familie sue p̄
discipulis p̄ subditis suis causa correptionis. si fit de
bito modo ⁊ honeste. ē sine peccato alias cōmuniter ē
ueīale. nisi tamē ifamatoria diceret. uide sequerēt mag
nū scādālū qz tūc eēt mortale.

¶ De blasphemia.

Si blasphemauit aliquē aio deliberato ut p̄cute

ret. ul' castigaret i hoc tali maledictiōe maledictio in
malū eius. eēt mortale. nisi hoc affectaret ad emenda
tionem. Si at hoc nō desiderauit sūm rōnem s3 sūm sub
itum motuz ire. qd tñ si otingeret ualde doleret sic est
ueniale. 7 cōmuniter fit a parētib9 erga filios. cum ex
ira subita qñadoq; maledicūt ipsi9. qd tamē corde nō
uellent. ¶ Si maledixit annum uel diē aut horā nati
uitatis sue uel matrimonialis coniūctionis. ul' hūmōi
animo deliberato mortale uidetur. Si tamen ex solo
primo motu ire hoc fecit ē ueniale. ¶ Si maledixit
creaturis irrōnabilib9. 7 hoc fecit i detestatione3 crea
toris. uel in damnum domini eoz. est mortale alias ef
fet ueniale 7 ociosum. ¶ Si blasphemauit animas de
functorum suorum parētum uel aliorum hominuz ui
detur mortale. quia uidet' intendere notabile damnu
uel malum. 7 hoc idem cum sibiipsi maledicit ex ipa
tinentia. ¶ Si blasphemauit diabolum. maluz est quia
ociosum saltem. ¶ De maledictione dei 7 sanctorum
dictum est supra in secūdo precepto.

¶ De rixa.

De rixa q̄ fit cū homines ex ira seīuicē pcutiunt.
etiam i terrogādum ē. Nam que fit animo nocē
di uel iuriādi. ut in adultis ē mortale in iūciēte. 7 dē
in prosequēte si fit aīmo uindiciandi. Sec9 si fit ad de
fendendum se tantū uel exercitiū. ut pueri faciūt.

¶ De sediciōe.

Sedicio ē qñ una pars ciuitatis iūrgit cōtra ali
am. 7 ex pte ei9 qui iūste mouit ē pētū mortale
7 i ōnib9 sequētib9 eū 7 tenent' de ōnib9 dānis i de sel
cutis alteri pti. Ex pte at ei9 q̄ resistit iniūste seditioni

morte cōtra se p̄tra bonū omune ciuitatis. nō est secū
dum se peccatum. nisi misceant̄ odia ⁊ uindicationes.
qđ ut frequenter accidit in h̄mōi. Quando etiā ex re/
sistentia sequerent̄ alteri parti multa pericula ⁊ mala
cedēdū eēt p̄ partem resistentē sic. quia alias non eua
deret multa peccata. que in conflictu partium sequerē
tur. Si quis ē etiā ita partialis ⁊ ita obstinatus ani
mo. uel aliter partialis qđ appetat exterminium alteri⁹
partis. exilium. uel damnum. per fas uel nefas. para/
tus etiā in malis sequi partem suā. ut sunt in Itali
a. guelfus ⁊ gibellinus. nō est sine peccato mortali. ⁊ ī
malo statu. Similiter si ex hoc uel alias iniuste operā
dedit ad expellēdū aliquē uel īpediuit ne possit reuer
ti. ¶ De homicidio etiā filie ire dictum ē supra in
quinto precepto. ¶ De quarto peccato mortali. scili/
cet accidia ⁊ speciebus ⁊ filiabus eius.

Capitulū. xxvi.

Accidia est quartū peccatū capitale ⁊ īportat
tedium bene operādi. Unde interrogādū ē de
ea. Si ita accidiosus ⁊ attediatus est qđ habu
it in horrore dona diuina ⁊ in abominatione spiritu
alia ⁊ opera bona ad que tenet̄. ut precepta dei ⁊ ec/
clesie. ⁊ hoc cum consensu rōnis. quia mortale est si ta
men habet tales motus s̄m sensualitatē tñ cum displi
centia rōnis. ē ueniale. ¶ Si ita cōtristatus ē de mor
te cōsanguinei uel alio casu. qđ penitet eum benefecis/
se uel proponit amplius non benefacere. uel dimittit
aliqua necessaria ad salutem ut audire missam. et hu/
iusmodi. qđ est mortale. ¶ Si ita cōtristat⁹ ē qđ uellz nū
qđ eē creatū p̄ natū. se ī mūdo. uel qđ eēt animal brutū. p̄

q[uod] uellet mori quocunq[ue] etiam siue male siue bene. d[omi]n[u]s
modo hinc exiret. talis tristitia s[ecundu]m consensum r[ati]onis
est mortale. ¶ Si esset ita contristatus de casu aduer-
so q[uod] incurreret in grauem infirmitatem propter nimi-
am tristitiam perdens somnum. aut dimitt[en]s cibum
huiusmodi uidet[ur] mortale quando p[otes]t se iuuare i[n] hu-
iusmodi. ¶ Si contristat[ur] ex consideratione bonoru[m] q[ua]n-
ta habet aliqui et quib[us] ipse caret. n[on] pendens dona sibi
data a deo et inde sumens tedium bene operandi. q[uod]
est mortale secundum sub et supra. et reperit[ur] in personis
spiritualib[us]. ¶ Si ex lapsu in peccatum ita contrista-
tur q[uod] incurrat tedium bene operandi. et quasi diffide-
tiam. ¶ Si contristatur ex hoc q[uod] bona p[ro]posita que
facit sepe frangit. ex hoc incurr[en]s tedium bene opera-
di quasi sibi uideatur non posse proficere. accidia est
et reperitur in spiritualib[us] deo seruire incipientib[us]. ¶ Si
attediatur ex frequentia temptationum ueniale est sicut
ipsis resistit. q[uod] etiam incipientibus deo seruire con-
tingit. ¶ Si attediatur in operibus bonis. ut in oran-
do. legendo. uel in audiendo lectionem. uel missam uel
predicationem. uel dicendo officiū. et h[om]i[ni] non tamē
dimittit de necessitate fienda. q[uod] communiter ueniale
est. et reperitur hoc in spiritualib[us]. ¶ Si in officiis su-
is committens defectus sumpsit nimiam tristitiam res-
pectu cōfusiōis humane. accidia est et ueniale. et ex su-
perbia procedens. ¶ Si de peccatis suis doluit ma-
gis respectu humane uerecundie q[uam] diuine offense. simi-
liter accidia est ex superbia procedens. et potest esse ue-
niale communiter. ¶ De filiabus accidie quādoq[ue]
est difficile cognoscere an sit mortale. nisi cum miscent[ur]

cum a
ceptu

Sam ue
pecca
ration
tionis
miseri
uit se
tale es
peius
spiri
accidi
ea pe
blas
Presu
pugn
nitent
comm
leratis

Odicum

I

cum aliquo peccato noto ⁊ contra precepta uel ubi p
ceptum aliquod deprimant.

¶ De desperatione.

Si desperauit de misericordia dei estimās deum
non posse uel nolle sibi indulgere. uel parcere. eti
am uenienti ad penitentiam. uel non posse abstinere a
peccato cum adiutorio dei. mortale est si sit cū delibe
ratione ⁊ sensus. Secus si scdm aliquē pulsus tempra
tionis. **S**i desperauit se non posse euadere aliquas
miserias mundanas. uel pericula. propter que decre
uit se occidere aut aliquod aliud malū facere. qz mor
tale est. ⁊ si aliquid huiusmodi operatus est uel incepit
peius ē ⁊ multo grauius. **S**i cōtempnit diuina bona
spiritualia ex tristitia aggrauante mentem mixta cum
accidia. est mortale. **S**i autē cōtemneret et refutaret
ea per que posset uitare peccatū. quia tunc p̄tinet ad
blasphemiam in spm sc̄m. que habet sex species q̄ sunt.
Presumptio. **D**espacio. **I**nuidētia fraterne gratie. **I**m
pugnatio ueritatis agnite. **O**bstinatio et finalis impe
nitentia. De his iterroga prout expedire uidet. quia
communiter nō committuntur h̄mōi. nisi a multum ce
leratis.

¶ De presumptione.

Presumptio dicitur cuz quis nimis presumit de
dei misericordia estimans q̄ percat sibi ad pla
citum suum. uel q̄ saluet eum perseverantem in peccato

¶ De desperatione dictum est hic proxime supra.
De impugnatioe ueritatis agnite.

Impugnatio ueritatis agnite dicitur cum quis
contradicat ueritati. quaz tñbñ nouit ⁊ maxime

circa ea que sunt fidei.

De obstinatione.

Obstinatio dicitur cum quis firmat se in proposito peccandi.

De inuidetia fraterne gratie.

Inuidetia fraterne gratie est contra caritatem dei. in quantum dolet de eo quod deus est bonus. et ex bonitate sua dat gratiam. et est contra caritatem proximi.

De ipenitentia

Ipenitentia finalis dicitur cum quis proponit se nunquam confiteri uelle uel penitere. aut nunquam reuersurum ad penitentiam.

De rancore.

O rancore etiam filia accidie est interrogandum. Si uidelicet habuit in displicentiam et tedium correptiones et etiam corrigentes eum. ueniale est. nisi illos odiret quia tunc fieret odium et mortale.

De pusillanimitate.

Si subtraxit se ab his bonis ad que erat aptus ex timore deficiendi. ut a ieiuniis uel ab ingressu religionis. a prelatione iniuncta ab officio predicationis. ab audientia confessionis. et hominibus. quia communiter est ueniale. nisi esset preceptum in eo quod dimittitur.

De ociositate.

Si stetit ociosus nil boni spiritualis operans. unde tempus amisit irreuerabile. ueniale est ut uidetur. nisi ex ocio addatur aliquid uicium. quod frequenter accidit. unde etiam interrogandum est quanto tempore stetit ociosus.

De corpore seu pegricia.

Si fuit piger et tardus ad bonum operandum. quousque tamen fecit. ut uidelicet tarde uenit ad ecclesiam. tarde de

dic elemosinam. et si fia qz cōiter ē ueniale. nisi tñ ex illa
carditate obmitteret aliqd preceptoz ut qz nō subue
nit patienti extremam necessitatē cū tenet. aut infirmo
ex quo sequit mors. et hmoi. qz tūc est mortale.

De euagatiōe mentis.

Si habuit distractiōez mēt. et si uolūtarie uagat
in audiendo diuina. cogitando interī uana et in
utilia quia communiter est ueniale. nisi addatur aliqd
speciale peccatū. uel si permittat eas durare per totū
officiū ad qd obligat ex precepto. **S**i loquitur
inutilia ex tedio. uel audit noua. uel mutat loca hinc
de. uel distrahit sensz uel membra diuersūmode. quia
est ueniale communiter.

De negligentia.

Ne negligentia q̄ est remissio uolūtatis circa ea q̄
debet facere. que etiam potest dici tepiditas. In
hoc quotidie ōnes offendimus. s̄ ē ueniale nisi omit
tatur aliqd necessariū. **S**i fuit negligēs circa opera
misericordie spiritualia. q̄ continent in hoc uersu. Con
sule. castiga. dimitte. solare. fer. ora. Et nota qz sub cō
silio cōprehendit doctrina. i. docere ignorantē p̄cipu
e utilia ad salutem. **S**i fuit negligēs ad discendū ne
cessaria ad salutem. ut p̄cepta dei et ecclē generalia. qz
in hmoi ignorātia non excusat. uel ad eundū ad p̄di /
cationem uel ad missam audiendam. uel similia. p̄rio
modo est mortale. secundo modo ueniale. Utile enim
ē p̄deoris et laycis ualde ire ad predicationē. ut ibi /
dem dormiendo uel loquendo. aut alia cogitando. et
curiose q̄redo audire. aut de p̄dicatore murmurādo
Si fuit negligens ad procurandum sacramēta

sibi ⁊ familie sue. ut si ex negligentia mortua ē proles
sine baptismo uel huiusmodi. quia mortale est. ¶ Si
infirmus mortuus est sine confessione ⁊ communione
per extrema unxiōe. ⁊ cū ex negligentia crassa hoc proces-
sit. mortale uidetur. uel graue ueniale. sū q ipse plus
uel minus indigebat. ¶ Si negligens fuit ad recipien-
dum sacramentum confirmationis p se et familia sua
¶ Si non confirmatus tenuit alium ad confirmatio-
nem. ¶ Si iterato fecisset se confirmari. uel iterato rece-
pisset ordinē semel receptū. ⁊ si scienter hoc fieret. mor-
tale est. ⁊ contrahitur irregularitas in suscipiente.
¶ Si fuit negligens ad correptionem fraternam cum ad
eam tenetur. uidelicet de occulto peccato ⁊ mortali. et
sperabat emendationem eius. quia tunc esset mortale
ipsam obmittendo. aut ueniale eam retardando. uel
si obmisit de his que non sunt mortalia. ¶ Si nō ser-
uauit ordinem debitum in fraterna correptione ut ui-
delicet nimis aspere uel in tempore uel in loco idebi-
to quia peccatū est.

De negligentia confessionis.

Si omisit ad minus semel in anno confiteri uel ex
negligentia uel ex ignorantia. Secus si ex impo-
tētia. s. quia non habuit copiam confessorum. ¶ Si
etiam non suppleuit defectum cum potuit. mortale est
Et si suam familiam ad hoc quantum potuit non in-
duxit. ¶ Si recolens aliqd mortale omissuz nō habu-
it ocrutiōem ⁊ ppositū cōfiteēdi tpe suo. s. fuit cōtēto se
illd omississe. uel si penicuit euz nō omississe aliqd pām

mortale. quod sibi uidetur iam potuisse committere.
et si consensit in hoc. mortaliter peccauit. ¶ Si faciens
confessionem scienter dimisit aliquod mortale. pecca-
uit mortaliter. et tenetur reiterare totam confessionem
¶ Si dixit se esse contritum de omnibus peccatis et dis-
positum ad abstinendum et satisfaciendum. cum hoc non in-
tenderet. mortaliter peccauit et tenetur reiterare confes-
sionem ¶ Si penitentiam sibi iniunctam pro mortalibus ex
negligentia omisit mortaliter peccauit. et tenetur reitera-
re confessionem. si est ipsius oblitus. ¶ Si ad confessorem
simplicem et grossum accessit. et insufficientem eum cognos-
cens cum tamen haberet casus difficiles. quia tenetur
iterum confiteri alteri magis perito et sufficienti. Vel
si confessus est in excommunicatione maiori existens eti-
am si ipse nesciuit et suus confessor. quia non fuit ab-
solutus a peccatis et debet iterum confiteri. quia non
fuit tunc capax absolutionis. ¶ Si scienter confessus est
ei quem nouit excommunicatum uel suspensum uel non
habentem auctoritatem puta quia symoniacum recepit
beneficium. uel quia intrusus est per laycam potesta-
tem. peccauit mortaliter. et tenetur reiterare confessionem.

¶ De negligentia communionis.
¶ Si omisit communicare semel in anno. scilicet in pascha
et hoc post annos discretionis. peccauit mortali-
ter nisi fuisse legitime impeditus. ut quod alteratus stom-
acho. uel excommunicatus querens tamen absolutionem
uel de licentia proprii sacerdotis. uel confessoris. per
aliquos dies differret. In huiusmodi tamen casibus debet
supplere defectus quamcito poterit. ¶ Si com-
municauit non ieiunus. ita scilicet quod post mediu[m] noctis

aliquid sumpsit cibi uel potus. quia mortaliter peccauit. nisi esset grauiter infirmus. quia tunc licet. **S**i communionem sumpsit cum staret in proposito perpetrandi aliquod mortale. quia mortaliter peccauit. **S**i non confessus de aliquo mortali commissio. uel aduertenter ex uerecundia uel inaduertenter ex indiscussione conscientie. uel ex ignorantia crassa uel supina. sumpsit communionem. quia mortaliter peccauit. **E**t nota quod si quis obmittit communionem tempore statuto. conari debet confessor ut inducat illum ad supplendum defectum. nisi sit omnino indispositus. **I**tem cum reperit aliquem deditum uiciis turpibus usque ad finem quadragagesime. tantum uidetur ut non subito admittat tale ad communionem sed prolonget sibi tempus per aliquas ebdomadas. **D**e aliis defectibus circa communionem uide infra in. iii. parte. in capitulo de clericis. **I**nterrogandum est etiam hic. Si participauit cum aliquo in crimine propter quod crimen ille erat excommunicatus. puta excommunicatus est quia uerberauit clericum. uel etiam cum aliquis clericus subicit se alicui layco uerberandum ad placandum ipsum de iniuria illata clerico. ille efficitur excommunicatus. quia participauit in crimine cum uerberante propter quod ille est excommunicatus ut extra de sententia excommunicationis. Si concubine est mortale. **S**i existens in excommunicatione maiori scienter participauit in diuinis audiendis. quia peccauit mortaliter. **S**i etiam existens excommunicatus maiori excommunicatione. scienter. participauit cum aliis fidelibus. etiam extra diuina. precipue in his que continentur in hoc uersu. **D**e orare uale. communio

ment
bibu
liter.
excō
mun
abso
quin
catie
igno
alter
Si
filia

P
Dil
rog
cet
lo d
bns

C
cuni
eam
nec
dic
aliq
tiar

mensa. negata. Et si hoc fecit ex cōtemptu. uel oītra p
bibitionē superioris. peccauit mortaliter. alias uenia
liter. Similiter ⁊ ille cum quo participauit si sciuit euz
excomunicatum. quia ille similiter etiā efficitur excom
municatus maiori excommunicatiōe. a qua tamē pōt
absoluere omnis qui eū potest audire. Excipiunt etiā
quinq; casus. in quib; licet picipare euz excommuni
catis qui continent in hoc uersu. Utile. lex. humile. res
ignorata. necessē. Declarationem tamen istius uersus ⁊
alterius paulo supra. uide in. iiii. pte summe.
De quinto pōtō mortali. s. Auaricia ⁊ speciebus ⁊
filiabus eius.

Capitulū .xxvii.

Auaricia est inordinat⁹ appetit⁹ habēdi. Et
cōsistit in tribus. scilicet. in iniuste acquiren /
do. tenaciter retinendo. ⁊ inordinate amando.
Di his tribus ergo ⁊ filiabus et speciebus eius est inter
rogandum. ut sequit⁹. Et primo de priō modo. uideli
cet de iniusta acquisitione. dictum est supra in capitu /
lo de septimo precepto. restant tamen aliqua de qui /
bus nunc dicendum ē.

De symonia.

De symonia que uersatur circa spiritalia. ⁊ sem /
per est mortale peccatum. ⁊ in omni casu eius pe
cunia recepta per eam restitui debet. non tamen ei qui
eam dedit. sed pauperibus debet erogari. et hoc de
necessitate. uel illi ecclē in cui⁹ iniuriā data ē. Si de
dit pecuniā p aliquid qd p precio pōt estimari p habēdo
aliquo sacmēto. ut ē baptism⁹. eucaristia. bñdictō nup
tiaz. ⁊ hmoi. ⁊ fecit hoc qī clar⁹ pmiū illi⁹ cui⁹ signū

esse potest si pactum fecit cum dante bñm sacramen-
ta. quia symonia ē. ⁊ mortale. **¶** Idē presumitur quan-
do negatur sacramentum si non det pecunia. nec excu-
sat consuetudo. Secus est si dat aliquid sñ beneplaci-
tum suum gratis ⁊ ut elemosinam non coact⁹ aut exac-
tus sed sponte cōseruandam cōsuetudinem. quā tamē
si seruare nollet. non esset cogendus. neq; sacramēta ei
deneganda. **¶** Si emit uel uēdidit aliquā capellā uel
alium locū in ecclesia. quia symonia ē. **¶** Si emit uen-
didit sepulturā in ecclesia uel sepulcrum ubi ponatur
cadauer eius. quia symoniam commisit. **¶** Si emit
uel uendidit ius patronatus alicuius ecclesie ⁊ capel-
le. quia symoniam commisit. **¶** Si patronus ali-
cuius ecclesie uel capelle aut altaris uel alterius bene-
ficii pro pecunia elegit ⁊ presentauit instituendū i ec-
clesia sua. quia symoniam commisit. **¶** Si porrexerit
res carnales pro indigno aliquo ordinando uel pro-
mouendo aut beneficiando. quia symoniam cōmisit
⁊ hoc si sciuit ipsum indignum. Et si prelatus ratione
huiusmodi precium uel precio eum admisit. similiter
symoniam commisit. **¶** Si fuit mediator ad procurā-
dum alteri aliquod spirituale beneficium. uel ordinē
⁊ huiusmodi pro aliquo temporali. quia symoniam
commisit. **¶** Si conduxit aliquem ad predicaudū cū
pactione pecunie uel intentione lucri. symoniam com-
misit. Et similiter predicator qui hoc modo accepta-
uit. **¶** Si filium aut filiam aut alium misit i monas-
terium pactione facta pro certa quantitate danda
pro ingressu monasterii. symoniam cōmisit. **¶** Et simi-
lit̃ religiosi rēpientes hāc pecuniam. De qbus oā alijs

symo-
nicis.
da p

Sidem
etiam
iniust
inde
tract
mēta
⁊ face
onis
talite
mani
sic. p
quia
sas. u
mitte

Sri. no
part
aliqu
secun
dis b
adm
de d

symonis clericorum. uide infra. in. iiii. pte in. c. de cle /
ricis. Et de ista materia habes plene in summa. i. secu /
da pte. ti. i. p. totum.

¶ De prodicione.

Si prodidit ciuitatē aliquā aut castruz iimicis. qz
ultra mortale tenet de omni damno inde secuto
Idem si prodidit res alterius iniuste auferētibz aut
etiam personam eius. **¶** Si prodidit secreta alicuius
iniuste. qz ultra mortale tenet satisfacere de damnis
inde sequentibz. sec9 si secreta iniqua 7 cōiuratiōes et
tractat9 cōtra ciuitatē uel cōmune bonum. ul' si nocu /
mēra psonaz iniusta manifestat. quia tunc benefacie
7 facere tenetur. **¶** Si recepit aliquid sub sigillo cōfessi
ōis etiā non in cōfessione. si reuelat illud peccat mor
taliter. Nisi illud eēt quid iniquuz. cui posset obuiare
manifestando. 7 si de hoc perpendit quando promi /
sit. peccauit mortaliter. sed non debet tenere secretum.
quia tunc etiam peccaret. **¶** Si legit alterius lras clau
sas. uidet mortale. nisi poneret spem in ratibabitione
mittentis. uel eius cui mittitur.

¶ De acceptiōe psonarū.

Si acceptauit psonā i iudicio ut. s. magis audiat
unā partē q̄ alterā. uel credat uni magis q̄ alte
ri. non seruato ordine iuris. uel magis declin3 ad unā
partē q̄ ad aliā rōne auaricie. quia forte sperat lucz
aliquod ab ea recepturum. 7 hmoi. mortale pōt esse.
secundū circōstancias sub 7 supra. **¶** Si in distribuē
dis beneficiis uel officiis ecclesiasticis uel spiritualibz
admittit indignos 7 malos. peccat mortaliter. 7 tenet
de damnis ide securis. **¶** Si i faciēdis cedulis que

vulgariter dicuntur scrutinia scienter admittit indig-
num. uel qui prohibet admitti seu excludit dignū. pec-
cat mortaliter. ¶ Si in distribuendis honorib⁹. uel ipo-
nendis collectis ciuitatis scienter grauat aliquē ultra
debitū. uel alleuiat. peccat mortaliter. ⁊ si solum ex eis
determinatione fieret talis distributio. tenet ad satisf-
factionem de damno. Sed⁹ autem si plures alii ipo-
nunt cum eo. ¶ Si cum habet distribuere elemosinas
alicuius societatis uel testamenti huiusmodi nō fidel-
liter distribuit. Et si dedisset non indigentib⁹. ultra
mortale tenet ad restitutionē.

De turpi lucro.

Si iudex accepit pecuniam ab aliquo ut iudica-
ret. aut bene pro eo iudicaret. aut iniuste iudica-
ret. peccat mortaliter. ⁊ tenet illa restituere dati. nisi il-
le dedisset ut male iudicaret. quia tūc tenet dare pau-
peribus. Idem de teste. qui pro testimonio ferēdo pe-
cuniam. uel aliquid accepit. quia ultra mortale. etiā te-
net restituere. ¶ Si fecit instrumentum in fraudem u-
surarum. ut notarii. quia peccat mortaliter. ⁊ mercedē
pauperibus erogare. ¶ Si seruiuit usurario in arte u-
suraria. quia peccauit mortaliter. Et si omnia bona u-
surarii essent obligata restitutioni. non posset obtine-
re salarium. sed restituere tenet creditorib⁹ usurarii. a-
lias aut potest. Sed illud debet pauperibus dare de
honestate. non de necessitate. nisi esset pauper. ¶ Si re-
cepit pecuniam pro turpitudine ut meretrix. debet ill-
am pauperibus dare nō tamen de necessitate. sed sūm-
mum consilium. Si quis facit aliquā artem ⁊ aliqđ artificium

cuius us-
modi pe-
nat se illi
peribus
Si dieb⁹
in nūdin-
sic uel ali-
tum debe-
qđ tamen
¶ Si ten-
uel unū
talis rei
tum finē
turpe luc-
¶ Si acc-
tē aliquā
dit hūmō-
tamen ten-
¶ Si lu-
dum
taxillis. u-
tum restit-
uit ab e-
grosso. aut
tutionē h-
notabile.
multam i-
intendebat
tale tenet

cuius usus est ad mortale. ut facere taxillos et huius/
modi. peccat mortaliter. nec debet absolui nisi dispo-
nat se illud dimittere. **De lucro** inde recepto debet pau-
peribus dare. non ex precepto sed ex consilio.

Si diebus festis emit et uendit negociando. nisi forte
in nudinis. uel fecit contractus non necessarios. uel scrip-
sit uel aliud manuale fecit pro lucro quia ultra pecca-
tum debet illud pauperibus dare secundum aliquos.

Si tamen uidetur de honestate magis quam de necessitate.
Si tempore messis uel uindemiarum emit bladum
uel uinum uel fructus ut alio tempore uendat carius non existens
talis rei otiosus negociator. nec propter aliquam honesta-
tum finem nisi solum propter cupiditatem et auariciam. quia

turpe lucrum est nec tamen tenetur in aliquo ad restitutionem
Si accepit aliquid ob eligendum aliquem ad dignita-
tem aliquam temporalem uel officium seculare. uel si uendi-
dit hominum officia secularia. quia turpe lucrum est. nec
tamen tenetur ad restitutionem.

De ludo inhonesto.

Si lusit ad taxillos uel ad cartas. uel ad alium lu-
dum fortune. si uicit per fraudem puta cum falsis
taxillis. uel mendaciose. ultra mortale tenetur sic lucra
cum restituere amittenti. nisi foret quid parum. **S**i
uicit ab eo qui alienare non potuit. ut a seruo. uel a reli-
giOSO. aut uxore vel filio familias. et homini tenetur ad resti-
tutionem his qui habent curam illorum. et est mortale. si est quid
notabile. et si luditur ex cupiditate acquirendi. **S**i per
mutuam inopunitatem traxit alios ad ludum quod hoc non
incendebatur. uel retinuit uolentem recedere. quod ultra mor-
tale tenetur restituere illi si tamen est quid notabile.

acquisiuit seu lucratus est hmoi. i. locis ubi prohibet
ludus. et mandatur fieri restitutio. siue legibus imperi
alibus siue municipalibus. et seruantur quantum ad
utrumq. debet fieri restitutio illi qui amisit. Secus si
leges ille sunt abrogate per contrariam consuetudinem.
Consequenter nota qd si uicit per ludum. in aliis ca
sibus exceptis predictis. non tenetur restituere illi q
amisit. quous possit elemosinaliter retinere. si esset pau
per. sed debet pauperibus erogare. scd aliquos ex co
silio. scdm alios uero ex necessitate. quod tamen tutius
est. no tamen oportet tales stringere ad citam restitui
tionem sicut in furto. usura et hmoi.

Nota personas quibus restitui debet quod ab eis
lucratur in ludo.

Hec sunt persone qbz indistincte restituendum est
quicqd ab eis lucratum est i ludo aleae aut taxillo
ru. uel alio modo sicut Raymundus. s. furiosi. prodigi
minores. xxv. annis. et maxime pupilli. filii famili
as. et uxores que non habent res paraphernales. ami
nistratores rez ecclesiar. p. pauperum. et similes. Item
mente capti. surdi. muti. ceci. et qui morbo laborant per
petuo. serui religiosi. et similes. Et nota qd talis pecuni
a non est simpliciter restituenda illi qui amisit. nisi ece
emendat et correptus. ita ut crederet eam ad pios usus
expensurus. Sicut tutori. curatori. domino. monasterio.
patri. marito. ecclesie. hec i summa confesso.

De inquietudine.

Et adhibuit nimiam sollicitudinem circa tempo
ralia acquirenda et conseruanda. qd propter hoc
dimisit aliquod necessarium ad salutem. ut missam.

et huiusmodi. quia est mortale. ¶ Si non dimisit necessaria ad salutem. sed tamen remissus est in eis aliquāculum propter inquietationē temporalium. quia ueniale est. ¶ Si nimiam sollicitudinem habuit circa spiritualia. ex paruitate confidentie auxilii dei. in se non est mortale. sed uidetur multum impedimentum deuotionis. et aliorum bonorum.

¶ Sequitur de secundo modo auaricie que consistit in retinendo.

De auaricia que consistit in tenaciter retinendo etiam interrogandum est. Si uidelicet ita inhumane fuit quod non fecit elemosinas corporales summe indigentibus cum possit. uel si non operatus est opera misericordie corporalia. que continentur in hoc uersu. Visito. poto. cibo. redimo. tego. colligo. cōdo. Primum est uisitare infirmos. Secundū. potare sitientes. Tercium. cibare esurientes. Quartum. redimere captiuos. Quintū. colligere. id est. congregare dispersos. Sextū. est tegere nudos. Septimum est concedere. id est. sepelire mortuos. ¶ Si habēs superflua quo ad naturā et quo ad decentiam status sui et familie sue. non subuenit necessitatibus aliorum maxime in extremis. ¶ Si habens superflua quo ad naturā. non tamen quo ad decentiā statū. non subuenit patientibus extremam necessitatem. quos tamē sciuit et nouit. quia mortale iudicatur communiter. Sed hic oportet multa considerare ad bene intelligendum. unde uide de hoc in summa. ii. parte titulo primo. Si habēs unde subuenire possit. non subuenit pauperibus. etiam non extremas necessitates patientibus. ¶ Tardauit iudis dare per eos exasperauit. ueniale est. ¶ Si parauit

pauperibus nimis sumptuosa uel delicata. aut etiam
nimia cibaria. uel questuantibus sine causa urgente ul'
male utentibus elemosinis. quia peccatum uidetur po'
tius q̃ meritum. ¶ Si laborantibus pro eo quocunq'
ministerio. nimis distulit dare mercedem ultra factam
conuentionem cum tamen posset soluere. quia posset
esse mortale maxime si incurreret graue damnum p̃ scā
dalum. Idem si aliquid defraudauit.

¶ De tercio modo auaricie qui consistit in inordina/
te amando.

O DE auaricia i amando inordinate. nota q̃ si quis
res etiā iuste acquisitas ita inordinate amat ut i
bereat eis quēadmodū fini. cuius signum ē. qñ ppter
eas non amittendas. parat⁹ esset facere oīra aliqđ p/
ceptoz. q̃ mortaliter peccat ⁊ hoc iō. q̃ plus diligit
creaturā q̃ creatorem. Si autem nullo modo uellet fa
cere contra salutem suā propter hmōi temporalia q̃ i
uis tñ aliq̃liter inordinate afficiat⁹ ad ea. seu amet ea
est ueniale. Et ex his considerari potest q̃ cum peccat
qm̃ res iniuste acquisitas ita inordinate amat ut supra.

¶ De prodigalitate.

O DE prodigalitate q̃ oītraria est auaricie. etiā inter
rogandum est. Si uidelicet superflue expendit
suam substantiā. uel i edificiis sumptuosis. uel i equi
taturis. uel in conuiuiis nimis delictosis aut frequenti
bus. uel i palestris ⁊ ludis. ul' i ornamētis. ⁊ precipue
muliez p̃ i xenis. ul' histrionib⁹ ⁊ hmōi. quia p̃cām ē
Et quando est notabilis excessus secundum propor
tionem sui stat⁹ est mortale. alias autem in modico ē
ueiale. Descēdere autē ad particularia i ideterminādo

quando sit mortale ⁊ quādo ueniale. non de facili po
test dari iudicium certū vñ hoc dimitto.

¶ De sexto peccato mortali scz gula ⁊ speciebus ⁊ fi
liabus eius.

Capitulū.

.xxviii.

Quia ē sextū peccatū capitale. ⁊ iportat iordi /
natū appetitū seu delectatiōez circa cibū ⁊ po
tum. unde de ipsa nota quinqz mōs qui ori
nent in hoc uersu. **¶** Prepropere. laute. nimis. ardentem /
studiose. **¶** Primus mod⁹ ē. prepropere. i. si comme /
dit uel bibit ante horā debitam. uel cōsuetam sine cau
sa rationabili urgente. **¶** Secund⁹. laute. i. si usus ē ci
bis uel potib⁹ nimis lautis ⁊ delicatis ultra conditi
onem sui status. **¶** Alter enim decet comedere infirmū
q̄ sanum. ⁊ aliter nobilem q̄ rusticum. ⁊ sic ulterioꝝ uel
potibus multum nutritiuis uel calidis prouocantib⁹
ad luxuriā. ⁊ si ex hac causa fecit mortale uidet⁹. **¶** Ter
tius. nimis. id est si comedat uel bibit in nimia quan
titate s̄m indigētā sue cōplexionis qđ enī pax est uni
nimis est alteri qñqz. **¶** Plus tñ comedere ī die ieiunii q̄
altera die pro una cōmestione. non est de se malum
¶ Quartus. ardentem. id est si comedat uel bibit nimis ar
dore gule. uel si nimis auide ⁊ uelociter comedat. pp /
ter gulā. **¶** Cū nimia cōplacētia. content⁹ magis satisfā
cere gule q̄ necessitati. puidere. **¶** Quint⁹. studiosē. id est
si adhibuit uel adhiberi fecit nimā diligentiam ⁊ stu
diū circa cibaria delicata preparāda. ut uariis sapo
rib⁹ ⁊ diuersis modis. ⁊ bñmōi. **¶** In his ōn. b⁹ pētiā

aliis speciebus gule. tunc est ibi mortale. quando deli-
catio gule querit ut finis. cum scz parat9 est quis face-
re contra aliquod preceptoz ut satisfaciat delectati-
oni gule. uel cū comedit usq; ad crapulam uel uomitū
aduerterter sicut fit a pluribus in carnis priuio. uel cū
utitur aliquo cibo ex quo uerisimiliter credit incurre-
re magnam lesionem persone. In aliis autem casibus
cōmuniter ē ueniale.

De ieiunio.

De ieiunio qđ ē contrariū gule etiam interrogan-
dū est. Si uidelilet dimisit ieiunia ecclesie. s. i. xl.
u. iiii tēpoz. aut festoz uigilas post. xxi. annuz. pcc/
cat mortaliter. nisi habeat causam eū leg. ttime excusan-
tem. uel saltem estimat se habere. ⁊ habeat cām estimā/
di. Puta cum eēt satis debilis uel sibi uidet eē. prop/
ter quod non credit posse ieiunare sine notabili cor/
poris detrimento. licet sū ueritatē possit. talis nō vi-
detur de facili condemnandus de mortali. ex quo erat
paratus obedire precepto si credidisset posse alias ē
mortale. ⁊ toties quoties dimittit aliquem diem ieiū/
nare. quia quilibet dies est sub uno precepto. Sed an-
te. xxi. ānum inducendi sunt iuuenes ad ieiunandum.
Item interrogandum ē de numero dierum p quos
dimisit ieiunare. ⁊ de causa. Si notabiliter anticipa-
uit horam comedendi sine causa legitima. quia non ē
ieiunium. unde mortale. Hora autem congrua est circa
horam nonam. tarde at post nonā non est uicium. nisi
fieret ex supersticiōe. Si cū ieiunauit ex statuto eccle-
siae ex uoto. l. ex iūctiōe cōfessoris. desero comedit frus/
tū panis. uel de pluribus fructibus de uno genere in

notabili quantitate. ieiuniū frangit. ¶ Si aliquid de
confectione sumit in parua quantitate nō frangit nisi
fieret in fraudem. s. ad nutriendum. sed sumēdo aliquo
fructuum per modum medecine. scz ne uinum uel aliq
potus uiciatum diruat stomachū. nō uidet malū. No
test autē pluries in die bibere. ⁊ non frangit ieiunium
quia potus est sequela cibi. nisi fiat in fraudē. ut dic /
tum est. ¶ De debilibus ⁊ multum laborantibz. preg
nantibus. nutriendis. ambulandis. pauperibz. ⁊ hu
iusmodi. quō uel quando excusant uide in summa. c.
Ieiunium per totū. ¶ Si comedit carnes in quadra /
gesima uel aliis ieiuniis eccle. uel ī sextis feriis aut sab
bato per totū annum. nisi urgente cā necessitatis. quia
peccauit mortaliter. ¶ Si usus est lacticiis tēpore
quadagesimali sine cā infirmitatis de cōsilio medico
rum. peccauit mortaliter. In aliis ieiuniis eccle seruari
potest mos patrie quantū ad usum lacticioz. qui si
non appareat. tutius est abstinere. ¶ Si bibit usqz ad
ebrietatem. aduertens nimiam potentiā uini ad iebri
andū. s. de hoc dubitans probabiliter. peccauit mor
taliter. secus si ignorauit potentiā uini. sicut noe. ¶ Si
fuit causa iebriationis alteri. aduertenter inducendo
aliquē ad nimium potum. uel ponendo sal in uinum
⁊ hmoi. ¶ Si induxit aliquē ad frangendū ieiunium
ecclesie sine cā legitima suis persuasionibz. quia pecca
uit mortaliter. ¶ Itē si induxit pueros ⁊ iuēculas ad
tabacitates. tabernas ⁊ hmoi. ut puertat eos ad turpi
a. Si frequētauit tabernas sine cā rōnabili. ul' diuina
dissoluta. pām ē. Si abstinuit nimis a cibo ⁊ potu ⁊

aliis necessariis uite. propter qđ incurrit ifirmitatem. communiter ueniale est nisi fiat notabilis excessus. ut uidelicet si addat obstinatio contra ammonitiōes in hmoi defectu. qz tūc uidet mortale ratiōe periculi in de sequentis.

¶ Sequit de filiabz gule. quaz priā ē Ebicudo.

S ex inordinata omeſtione ⁊ potu icurrit obſcuritatē seu groſſiciem intellectus. ⁊ ex hoc ineptitudinem ad considerādum ſpiritualia. ad oſulendum. orandum. legendū. ⁊ hmoi. qđ cōmuniter ē ueniale.

¶ De inepta leticia.

S ex inordinatiōe cibi ⁊ potus nimis fuit leuitas ⁊ diſſolutus riſibz. ludis. ⁊ iocis. ⁊ aliis leuitatibz corporis. quod communiter ē ueniale. niſi addat aliud uicium.

¶ De coreis.

O e coreis q̄ fiūt communiter ex inordinata leticia ⁊ frequenter cum mortali. etiā interrogandum est. Nam quinqz modis fiūt cum peccato mortali. Pri mo cum fiunt a clericis ⁊ religioſis cum mulieribus. ⁊ hoc ratiōe ſcandali. Tercio cum fiunt in eccleſias uel alius locis ſacris. quia ſacrilegium eſt. Quarto cum fiūt ex inani gloria uel uana leticia tam inordinata q̄ ibi conſtituitur finis. Quinto quando tales coriſantes nō curant de ſcandalo proximi etiā mortali. In aliis autem caſibus cōmuniter ē ueniale. poſſet tñ quādoq̄ eē mortale. ex aliquo accidente. nec de facili pōt damna ri de hmoi iudicio

¶ De multiloquio.

S i cum repletus multuz fuit loquax. uel dixit uer

ba ociosa. id est sine necessitate uel rationabili utilitate. qđ ueniale est communiter.

¶ De scurilitate.

¶ Fecit actus et gestus imorigeratos. qz sunt prouocantes ad libidinē extra matrimoniu ē mortale. Si autē ad dissolutiones et leuitates ut uetositates. et hmoi. ē ueniale.

¶ De imundicia.

Imundicia pōt intelligi cū quis immunde comedit et est ueniale. precipue si ex hoc conturbat alios. uel quia uomitum facit. Et si hoc facit quia nimis comedit uel ut auidius comedat uel bibat pētū ē. Secus si cā medicine. **¶** Pōt itelligi de imūdicia pollutionis. que cū accidit in somnis. nō imputat ad peccatū spētū pōt esse cā eius. s. si pcessit ex crapula uel turpi cogitatione precedente. uel ex negligentia. uel etiā cum post i uigilia recolēs de immūdicia ipsa et somni o turpi delectat. et si ē ibi cōsensus rōnis de hmoi de lectione turpi. ē mortale. alias autem ueniale uel nllū. s. si ex alleviatione nature.

¶ De pollutione.

¶ De imundicia seu pollutione pcurata. Nota q si quis aliquid agit hac intentione principaliter ut pollutionē habeat. siue uigilādo. siue dormiēdo. mortaliter peccat. etiā si facit cā sanitatis. Si at etiā ipsa pollutio contingat in uigilia et preter uolūtate ac sine pcuratiōe. nō ē mortale.

¶ De septimo peccato mortali. s. luxuria. et spēbus et filiabus eius.

Luxuria ē septimū viciū capitale. Et quia supra i. c. de vi. precepto satis dictum ē de speciebus eius i opere ac etiā cogitatione. ⁊ hoc in. c. de nono precepto. supra. Ideo illis omissis ad que ibidē recurrēdum est. uidendum ē de quibusdam aliis pertinentib⁹ ad ipsam luxuriam ⁊ delectationē morosam. Unde iterrogandum ē de hoc ut sequitur. **S**i uidelicet osculat⁹ est aliquē uel aliquam ex libidine. ⁊ extra coniugium. quia mortaliter peccauit. etiam si non sequat⁹ actus turpis. s; si sequatur actus cū huiusmodi. facit unum peccatū. sed tanto grauius. quanto plura de hōi concurrunt. Sed si sunt diuersis temporib⁹. sunt diuersa peccata. Si scripsit literā nᵉ misit uel portauit. uel recepit literas continentes amatoria ⁊ prouocatiua ad libidinem. quia mortaliter peccauit hoc aduertens. **S**i cantauit uel legit uel cū delectatione audiuit uerba lasciuia ⁊ turpia ad prouocand⁹ se uel alios ad lasciuia. mortale est. **S**i se sociauit alicui quem nouit euntem ad peccandum uel turpiter agendum uel ad faciendum seromatas uel matutinas peccauit mortaliter. **S**i fuit mediator iter aliquos ad huiusmodi turpia. uel posuit aliquos mediatores inter se ⁊ alios in hōi. peccauit mortaliter. **S**i recepit remium aliquod uel donū quodcūq; p̄ misit hōi ex amore libidinoso. peccauit mortaliter.

De delectatiōe morosa
De delectatione morosa reperitur ut frequenter in tepidis ⁊ multum negligentibus. Nam feruidi subito cogitationes expellunt noxias. ⁊ feruidi

cogitationibus. desideriis. et operibus acquirunt. Unde
de interrogandum est. Si habuit cogitationes immundas
et carnales in quibus contraxit moram postquam ratione perpē
dit propter delectationem ipsam. homini cogitando mor
taliter peccauit. Non enim solū peccat homo. quando co
gitationibus luxuriosis ratione consentit. deliberās ma
lum facere. sed etiam cum non curat ipsas libidinosas
cogitationes expellere. postquam eas perpendit. sed in eis
uoluntarie imoratur. peccat mortaliter.

¶ De filiabus luxurie.

Que filiabus luxurie non oportet multum interro
gare. quia difficile est intelligere. nisi cum mixtu
ra aliorum incitorum.

¶ De cecitate mentis.

Si fuit ita mente occupatus circa mundana quod nesci
uit de deo cogitare uel rebus spiritualibus.

¶ De precipitatione.

Si fuit preceps et subitus in operibus suis sine consilio
et examinatione mentis. debita agens.

¶ De inconsideratione.

Si fuit incautus in factis suis et non bene indicauit cir
ca occurrentia.

¶ De incōstantia.

Si in eo quod deliberauit bonū agere. mutabilis et in
cōstans fuit ex passione.

¶ De amore sui

Si nimis seipsius dilexit. querendo delectationes cor
poris immodicatas et homini.

¶ De odio dei.

Si habuit displicentiam in deū et legem suam. quia prohibet
occupiscentiam eius.

¶ De amore uite pñtis.

Si nimis amauit uitam istam

presentem propter uoluptates carnis quibz ē dedit?
nā ita amare uitam presentem q̄ aliquis uelit hic per/
petuari. s̄m pe. ē mortale.

¶ De horrore futuri seculi.

S horrorem habuit ad uitā futuram. De aliis q̄
pertinent ad uicium luxurie circa coniugatos. ui
de infra i. c. de coniugatis.

¶ Sequitur tertia pars huius opusculi de interrogati
onibz certis ad certas p̄sonas s̄m statz diuersitates.

¶ Et primo ad coniugatos.

Capitulū

.xxx.

Nunc formāde sunt interrogatiōes. nō
ad ōnes s̄z ad quosdā. s̄m statz eoz
Et primo quo ad coniugatos. Interro
gandi sunt ergo coniugati. nō tñ ōnes
s̄z de quibz uidet̄ expedire. Si uideli
cet in aliquo gradu p̄hibito cōtraxe
runt. quia mortale est. nisi ignorācia facti probabilis
excuset. Vñ sciēdū ē q̄ qdā sunt impedimenta q̄ impedi
unt matrimoniū cōtrahēdū 7 dirimūt iā cōtractū. i. nē/
lum faciūt. illud qd tñ intelligēdū est. qñ dētā impedi
mēta prius fuerint iter eos q̄ sit cōtractum matrimo
nium Et cōtinent̄ i his uersibz. Error. cōditio. uotū. cō
natio. crimē. Cultz disparitas. uis. ordo. ligamen bo
nestas Si sis affinis. si forte coire nequibis. Nec soci
āda uetāt cōnubia. uicta retractāt. p̄ hoz quolibz bre
ui declaratiōe. nā de his sat̄ iueies i sūmis nō designt̄